

Med koll på Dalsland

Tommy Löfgren

Nog måste Bellman ha varit i Dalsland

Carl Michael Bellman, vår svenske nationaldiktare, är ett välbekant namn. Framför allt för de många sånger han gjort som hör till vår visskatt – och kanske också för alla roliga historier som börjar med: ”Det var Bellman, en...” och så vidare.

Mindre känt är att han gick i landsflykt en tid i Halden i Norge. Det var år 1763. Då var han en yngling på 23 år som hade flytt från sina skulder och ett Stockholm där fordringsägarna var på jakt.

Han lär ha varit skyldig så mycket som 15-20 årslöner. Pengar som i stort sett ska ha gått till festande.

Borgmästaren i dåvarande Fredrikshald, har skrivit en notering att han tagit emot en herr Carl Jansen Bellman, som meddelat att han hade stora skulder hemma i Sverige. Den handlingen finns arkiverad än idag.

Men efter några veckor i Norge beslöt sig Bellman ändå för att återvända hem. Tänk om han då följde en ingivelse och valde vägen genom Dalsland istället för den tråkiga sträckningen via Värmland?

Jag har ägnat mig åt lite försiktig källforskning. Jag kan utan att direkt peka på fakta ändå få en känsla av att det kan ha varit så.

För tänk om några av hans mest kända sånger är inspirerade av en vistelse i Dalsland?

Ta Fredmans epistel nummer 72 som börjar med orden: ”Glimmande nymph, blixtrande öga! Svävande

hamn på bolstrar höga”. Den har undertiteln: ”Lämnad vid Cajsa Lisas säng, sent om en afton”.

Tänk om den i själva verket handlar om den frodiga bondkvinnan Lisa i Håbol?

Eller ta Fredmans epistel nummer 1 där refrängen börjar: Gudtår båd natt och dag! Ny vällust, nytt behag! Fukta din aska; Fram bränvinsflaska.”

Jag tänker genast på Dals Rostock och lite rajtantajan vid hälsobrunnen.

En av de vackraste sånger han skrev – Fredmans epistel nummer 71 – inleds med orden: ”Ulla! min Ulla! säj får jag dig bjuda Rödaste Smultron i Mjolk och Vin”. Är inte det en väldigt fin och poetisk beskrivning av en underbar sommarnatt i Dalsland, så säg? Bättre än så kan det knappast uttryckas.

Min historieskrivning om en Bellmansk vistelse i Dalsland är lite tunn. Det medger jag. Men jag säger bara: tänk om.

Väl hemma i Stockholm bland alla arga människor var det inte lika trevligt. Där fick han veta att han skulle få sparken från sin anställning på Riksbanken om han inte gjorde rätt för sig. Så han sa upp sig.

I stället gick han i konkurs och hamnade i tingsrätten där han grymt nog utmålades som ”lättingen som fördärvat sina kamrater i en lånekarusell”.

Men vänta nu. Lätting och lätting... Han kunde skriva text och komponera musik som få. Det är vi honom tacksamma för.

Och tänk om Dalslands Turist AB hade haft en egen Bellman som reklamkare? Vilken höjdare hade inte det varit.